

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АНТИЧНОСТІ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ДОМОДЕРНОЇ ДОБИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету історії та міжнародних відносин
доц. Віталій АНДРЕЙКО

«01» _____ 04 _____ 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
(XIX – поч. XX ст.)**

Рівень вищої освіти: **другий**

Освітній ступінь: **магістр**

Галузь знань: **03. Гуманітарні науки**

Спеціальність: **032 Історія та археологія**

Предметна спеціальність (спеціалізація): **Історія**

Статус дисципліни: **вибіркова**

Мова навчання: **українська**

Ужгород – 2022

Робоча програма з дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**». Освітній ступінь «магістр», галузь знань: 03. Гуманітарні науки, спеціальність: 032 Історія та археологія, факультет історії та міжнародних відносин.

Розробник: Світлик Неля Михайлівна, доцент кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби.

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби.

Протокол № 11 від 20 травня 2022 року.

Завідувач кафедри

_____ доц. Ігор ЛІХТЕЙ
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин
протокол № 8 від «22» серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії

_____ доц. Світлана МИШКО
(підпис)

© Світлик Н.М., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 4	Рік підготовки: перший	
Загальна кількість годин - 120		
Кількість модулів - 1	Семестр:	
	другий	другий
Тижневих годин для денної форми навчання: Аудиторних – 3 Самостійної роботи студента - 4	Лекції	
	26 год.	12 год.
	Практичні	
	16 год.	--
Вид підсумкового контролю - залік	Самостійна робота	
	78 год.	108 год.
Форма підсумкового контролю - усна		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу:

Вивчення дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**» спрямовано на реалізацію сучасної концепції освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна

історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

Курс має на меті ознайомити студентів з основними процесами національного відродження українців, що не мали власної державності і перебували у складі інших держав. Курс сприятиме усвідомленому, глибокому засвоєнню причин відродження, його основних рис та етапів, державотворчих ідей та регіональних відмінностей. Ознайомить студентів з біографіями головних творців, організаторів та учасників національного відродження в Україні.

Завдання курсу:

Теоретичні:

Специфічною особливістю курсу «Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)» є його значний виховний потенціал, що дає можливість реалізувати у навчально-виховному процесі низку важливих завдань, зокрема таких, як виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення. Важливим завданням курсу є також формування та розвиток високої внутрішньої культури його слухачів на основі вивчення досягнень і закономірностей розвитку української історичної науки.

Практичні:

- Оволодіння студентами-істориками основними історіографічними концепціями, поняттями, судженнями, здатністю осмислювати і зіставляти величезну кількість історіографічних фактів;
- Здобуття практичних вмінь й навичок у галузі вивчення історіографії та джерельного матеріалу з процесів національного відродження, що сприятиме розвитку професійних якостей фахівця-історика;
- Формування у студентів системного і цілісного уявлення про основні проблеми, шляхи та перспективи національного відродження на українських землях.

Методичні:

- Охарактеризувати основні етапи формування і розвитку національного відродження на українських землях;
- Показати зміну ідейних напрямків, що визначили особливості наслідки національного відродження на різних етапах;
- Прослідкувати трансформацію поглядів істориків на значення в історії України досліджуваного періоду.

Дисципліна забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

- **інтегральна:** здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації;
- **аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту:** здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї;
- **загальні:** набуття навичок всебічного загальнокультурного аналізу проблем суспільного і культурного життя з використанням відповідного категоріального апарату;
- здатність самостійно опрацьовувати першоджерельну літературу на високому теоретичному рівні;
- відкритість до діалогу;
- здатність критично аналізувати соціокультурні проблеми в Україні на основі засвоєного знання;
- здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді;
- здатність вирішувати теоретичні та практичні проблеми на основі отриманих знань;
- **спеціальні (фахові, предметні):** мати професійні знання, бути переконаним у їх соціальній доцільності й корисності, вміти компетентно застосовувати їх у своїй професійній діяльності;
- здатність до комплексного аналізу та прийняття виважених рішень;
- вміння враховувати культурні, соціальні та естетичні особливості особистості в професійній діяльності;
- вміння застосування методи наукового пізнання в процесі дослідницької діяльності.

Перелік знань та умінь студентів:

Знати:

- концептуальні засади історії та теорії як науки;
- основні періоди розвитку і найважливіші напрями національного відродження на українських землях;
- найважливіші історіографічні проблеми дослідження національного відродження;
- міжкультурні та наукові зв'язки між різними регіонами України та країнами Європи та світу;
- проблеми та перспективи вивчення проблеми національного відродження у сучасному цивілізаційному процесі.

Уміти:

- збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності;
- аналізувати на основі наукової методології суспільствознавчих дисциплін багатий фактичний матеріал із історії;
- визначати можливості наукових запозичень відповідно до національних інтересів України;
- вирішувати дослідницькі завдання з різних теоретико-методологічних позицій;
- аналізувати тексти з історії історичної думки відповідно до сучасних методів вивчення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**» є опанування базових навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП) «бакалавр».

Міждисциплінарні зв'язки:

Для засвоєння дисципліни студенти мають знати визначальні тенденції розвитку світової історії та історії України, категорії логіки, філософської науки, соціології та політології, культурології та теорії держави і права. Таким чином дисципліна «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**» тісно пов'язана з іншими суспільно-гуманітарними дисциплінами, передусім з «Історією України», «Всесвітня історія», «Філософією», «Україною в Європі та світі» тощо.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Історія**», вивчення навчальної дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
1. Знання методів історичних наукових досліджень, вміння їх використовувати на належному рівні; вести пошук, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо).	ПРН 1.2.

2. Знання теорії і розуміння методології системного аналізу, принципів застосування системного підходу при дослідженні історичних процесів та явищ, вміння використовувати методологію системного аналізу в історичному дослідженні	ПРН 1.3.
3. Знання сутності історичних процесів, еволюції та факторів їх розвитку в ретроспективі від найдавніших часів - до сучасності, розуміння об'єктивних передумов функціонування та поступального розвитку історичний подій; знання основних принципів історії, вміння аналізувати та прогнозувати роль та місце України в сучасному світі;	ПРН 1.5.
4. Розуміння сутності поняття “історія”, еволюції її становлення та розвитку та основ формування сучасної історичної моделі світу в умовах поглиблення та посилення глобалізаційних процесів;	ПРН 1.6.
5. Формулювати мету власного наукового дослідження в контексті світового наукового процесу, усвідомлювати його актуальність і значення для розвитку інших галузей науки, суспільнополітичного, економічного життя.	ПРН 2.1.
6. Формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження.	ПРН 2.2
7. Проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань. Визначати принципи та методи дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи	ПРН 2.3.
8. Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.	ПРН 2.5
9. Аналізувати наукові праці в галузі історії, виявляючи дискусійні та малодосліджені питання.	ПРН 2.7
10. Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.	ПРН 4.3.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати основні характеристики періодів історії України	ПРН11, ПРН12
Знати основні теорії щодо розвитку національного відродження на українських землях.	ПРН11, ПРН12

Уміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію з питань, пов'язаних з розвитком процесів національного відродження.	ПРН20
Уміти виявляти об'єктивно існуючі ціннісно-нормативні й теоретичні відмінності між представниками різних теоретичних шкіл та культурологічних досліджень.	ПРН20
Уміти розрізняти факти й інтерпретації у працях теоретиків історії.	ПРН11, ПРН12
Володіти основними дефініціями теорії історії, навичками аргументації власної позиції	ПРН11, ПРН12
Володіти навичками аналізу різних проблем історії та культури України.	ПРН20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Концепція організації навчального процесу в Ужгородському національному університеті розроблена на основі «Тимчасового положення МОН України про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців». Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю. Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності (поточний, модульний, підсумковий контроль); модульні контрольні роботи, тестування, оцінювання самостійної роботи, виконання практичних та дослідницьких завдань; колоквиуми по рівню засвоєння необхідного мінімуму фахової літератури; складання звітів про практику; поточні заліки, екзамени, атестаційний комплексний екзамен, підготовка й захист кваліфікаційної дипломної роботи.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5951>

із Змінами до Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11062>,

Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>,

Перезарахування кредитів відбувається на основі Положення про визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної

мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/20131>.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Модульний (проміжний) контроль

Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Методика поточного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**» включає проведення однієї контрольної роботи та підсумкового контролю у формі заліку.

Модульна контрольна робота передбачає варіанти завдань з переліку теоретичних питань та тестових завдань. Кожен варіант складається викладачем вибірково. Максимальна сума отриманих студентом балів може налічувати 50 балів.

Підсумковий (семестровий) контроль

Система не передбачає обов'язкового семестрового екзамену для всіх студентів. Протягом навчального семестру студенти складають два модульні контролі під час тижнів, вільних від аудиторних занять, їх знання оцінюються у 100-бальній шкалі.

Студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані складати семестрові екзамени. Семестрові екзамени можуть також складати студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на екзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Схема системи оцінки знань студентів з курсу «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**»: Згідно «Тимчасового положення УжНУ про оцінювання успішності студентів відповідно до вимог кредитно-модульної системи» від 15 лютого 2007 р. оцінювання здійснюється за наступною шкалою.

Змістові модулі з дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**» оцінюються наступним чином:

Схема системи оцінки знань студентів з курсу «Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)»:

№ п/п	Вид роботи	Загальна кількість балів
	Модуль 1.	
1.	Модульна контрольна робота №1	40
2.	Практичні (семінарські) заняття	40
3.	Самостійна та індивідуальна робота	20
Всього:		100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	8	40	-	-		
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-		
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-		
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-		
...						
Презентація						
Реферат	1	20				
Есе						
...						
Модульна контрольна робота	1	40				
Разом		100				

Кількість балів, яку набрав студент з курсу «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**», визначається як середнє арифметичне кількості балів з відповідних модулів дисципліни. Загальна кількість балів складає 100%. Переведення кількості набраних балів в оцінку здійснюється згідно схеми:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	

60 - 63	Е		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання що виносяться на залік з дисципліни «Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)»

1. Національне відродження українців: причини, етапи, наслідки.
2. Передумови національного відродження в Україні, роль політичного та соціально-економічного фактору.
3. Суть національного відродження та його етапи. Періодизація М. Гроха.
4. Творці та носії національного відродження: українське суспільство в XIX ст.
5. Національне відродження і творення нації: причинно-наслідковий зв'язок.
6. Національна ідентичність українців. Феномен множинних лояльностей.
7. Академічний (науковий) етап національного відродження і його особливості.
8. Автономіські настрої в середовищі української еліти. Перші гуртки та праці.
9. «Історія Русів» - політичний памфлет українського автономіста.
10. Активізація діяльності українських етнографів, істориків, мовознавців.
11. Релігійний обряд і національне відродження: роль церкви для національного усвідомлення українців.
12. Особливості національного відродження українців в складі Російської імперії.
13. Імперія Габсбургів і українці, особливості національних процесів.
14. Національне відродження українців Закарпаття та його особливості.
15. Специфіка національного відродження на Буковині.
16. Кирило-Мефодіївське товариство – початок політичної фази національного відродження.
17. Російські та польські революційні рухи на українських землях і їх вплив на національні устремління українців.
18. Культурницька фаза національного відродження і її особливості.

- 19.Феномен українофільства. Рух хлопоманів.
- 20.Громадівський рух на українських землях.
- 21.Через заборони до відродження: роль імперського фактору.
- 22.Русофільство (москвофільство) серед української інтелігенції. Причини появи та наслідки.
- 23.Полонофільство та мадярофільство серед української інтелігенції.
- 24.Народовський рух як вияв українофільської лояльності.
- 25.Національне відродження кримських татар у ХІХ ст.
- 26.Галичина – «український П'ємонт». Суть феномену.
- 27.Політична фаза національного відродження. Роль радикалів.
- 28.Братство тарасівців – і його роль для радикалізації український рухів.
- 29.Перші українські політичні партії.
- 30.Формування модерної української нації: українці напередодні Першої світової війни.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень студента та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички студента відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

№ п/п	Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	F	0-35%	Студент: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
2	FX	35-59%	Студент: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
3	E	60-63%	Студент: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального

			матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
4	D	64-73%	Студент: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
5	C	74-81%	Студент: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
6	B	82-89%	Студент: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання
7	A	90-100%	Студент: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань

--	--	--	--

Програма навчальної дисципліни «Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)»

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ. РОЛЬ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В XIX СТ.

Предмет дисципліни і її завдання. Форми і методи вивчення, вимоги до її опанування. Феномен історичного джерела. Види джерел в XIX столітті. Роль джерел для вивчення соціокультурного розвитку України. Основні джерела національного відродження українців, методи їх збереження.

ТЕМА 2. УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ. ПОЧАТКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ: ПРИЧИНИ, ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРІОДИЗАЦІЯ.

Національне відродження в сучасній історіографії, основні напрацювання та теорії. Аналіз головних історіографічних праць. Причини початку національного відродження, соціально-економічне та політичне становище українських земель у складі Російської та Австрійської імперій. Передумови національного відродження, його перші прояви. Характеристика основних теорій періодизації національного відродження, загальна характеристика.

ТЕМА 3. ЗБИРАННЯ СПАДЩИНИ: НАУКОВА ФАЗА НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ.

Активізація автономіських рухів. Діяльність Новгород-Сіверського гуртка автономістів. Боротьба козацької старшини за дворянські права. Василь Капніст, Григорій Полетика, Іван Котляревський. Активізація історичних, етнографічних та мовознавчих досліджень. «Історія Русів». Російський та польський революційні рухи. Масонство. Декабристи.

ТЕМА 4. СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ РУХІВ. РОЛЬ ЦЕРКВИ.

Українське суспільство в XIX столітті. Суспільні категорії, їх права та обмеження. Боротьба за виборче право. Формування української інтелігенції, можливості для кар'єрного зростання, гендерні особливості. Світська та духовна еліта: шляхи формування та роль для українського суспільства. Творці та носії національного відродження в особистостях.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ. КУЛЬТУРНИЦЬКА ФАЗА.

Концепції «народності» в Російській імперії. Кирило-Мефодіївське товариство. М.Костомаров. Роль Т.Шевченка. Хлопомани. В.Антонович. Громадівський рух. М.Драгоманов. П.Чубинський. Перші українські часописи. Південно-західний відділ російського географічного товариства і його роль для національного відродження.

ТЕМА 6. ЧЕРЕЗ ЗАБОРОНИ ДО ВІДРОДЖЕННЯ: РОЛЬ ІМПЕРСЬКОГО ФАКТОРУ.

Валуївський циркуляр. Емський указ. Цензура і самоцензура. «Мертві роки» національного відродження. Роль театру для національного відродження. Перенесення національних рухів на галицький ґрунт. «Весна народів». Полонофіли, мадярофіли, русофіли та народовці: суспільно-політичні течії на західноукраїнських землях. Роль греко-католицької церкви. А.Шептицький.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ. ІДЕЇ ТА ЇХ ТВОРЦІ.

Рух радикалів і його роль для політизації українського національного руху. Перші політичні партії. Автономісти і самостійники. Братство тарасівців. Політичне обґрунтування ідеї незалежності. Ю.Бачинський. М.Міхновський. Роль політичних революцій для кристалізації української ідентичності.

ТЕМА 8. РЕГІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ПРОЦЕСІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

Особливості національного відродження на українських землях Російської імперії. Габсбурги і національне відродження українців. Освічений абсолютизм. Національне відродження українців: регіональні особливості Галичини, Буковини, Закарпаття. Національне відродження кримських татар. Формування української модерної нації. Український національний рух напередодні Першої світової війни.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин - 120
	Форма навчання: очна (заочна)
	у тому числі

	Ус ьо го	лекції	семінарські заняття	Заочна форма	індивідуальна робота	самостійна робота
другий семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Предмет та завдання курсу. Роль джерела для вивчення соціокультурного розвитку України в ХІХ ст.		3				15
Тема 2. Українське національне відродження ХІХ – поч. ХХ століть у сучасній вітчизняній історіографії. Початки національного відродження: причини, передумови, періодизація.		3		2		15
Тема 3. Збирання спадщини: наукова фаза національного відродження українців.		3	4	2		15
Тема 4. Соціальна структура українських національних рухів. Роль церкви.		3		2		15
Тема 5. Організаційні форми		3	4	2		16

національного руху. Культурницька фаза.						
Тема 6. Через заборони до відродження: роль імперського фактору.		3	4	2		
Тема 7. Політизація українського національного руху. Ідеї та їх творці.		3	4			
Тема 8. Регіональна специфіка процесів відродження на українських землях.		3	4	2		
Модульна контрольна робота		2				
Разом за модуль		26	16	12		
Разом за семестр		26	16	12		78

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (16 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Збирання спадщини: наукова фаза національного відродження українців.	4
2.	Тема 2. Організаційні форми національного руху. Культурницька фаза.	4
3.	Тема 3. Через заборони до відродження: роль імперського фактору	4

4.	Тема 4. Політизація українського національного руху. Ідеї та їх творці.	4
	Всього:	16

Теми для семінарських занять (16 год.)

Тема 1. Збирання спадщини: наукова фаза національного відродження українців. (4 год.)

1. Передумови початку національного відродження. Рух автономістів.
2. Боротьба нащадків козацької старшини за дворянські права і її роль для національного пробудження.
3. Оцінка історичних постатей: Григорій Полетика, Василь Капніст, Іван Котляревський.
4. Пожвавлення історичних, етнографічних та мовознавчих студій в першій половині XIX ст. Г.Бантиш-Каменський, М.Маркевич, М.Максимович.
5. «Історія Русів» - роль твору і теорії його походження.
6. Романтизм серед української інтелігенції. Харківський університет. Гурток «харківських романтиків».
7. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. Роль політики освіченого абсолютизму.
8. Товариство греко-католицьких священників в Перемишлі. Руська трійця.

Тема 2. Організаційні форми національного руху. Культурницька фаза. (4 год.)

1. Кирило – Мефодіївське товариство. М.Костомаров.
2. Роль Т.Шевченка для національного відродження.
3. Громадівський рух. П.Куліш.
4. Хлопомани. В.Антонович
5. «Весна народів». Радикалізація українського руху на західноукраїнських землях.
6. Полонофільські настрої серед інтелігенції Галичини: причини і специфіка.
7. Русофільська течія: особливості, наслідки, оцінка в історіографії.
8. Народовський рух в Галичині.
9. Особливості національного відродження на Закарпатті та Буковині.

Тема 3. Через заборони до відродження: роль імперського фактору. (4 год.)

1. Уварівські реформи: «православ'я, самодержавство та народність», наслідки для України.

2. Валуївський циркуляр і його наслідки для національного життя.
3. Емський указ: передумови укладання та наслідки для культурного життя.
4. Становище українського національного життя після імперських заборон.
Роль театру.
5. «Громадівський» соціалізм Михайла Драгоманова.
6. Політика Габсбургів щодо українців: основні напрями та специфіка.
7. Австро-угорський та австро-польський політичні компроміси другої половини ХІХ ст., наслідки для українців.

Тема 4. Політизація українського національного руху. Ідеї та їх творці. (4 год.).

1. Радикалізація українського національного життя наприкінці ХІХ ст.
2. Перші політичні партії: РУРП, УНДП, УСДРП.
3. Братство тарасівців. Ідеї автономізму.
4. Формування ідеї незалежності України. «Україна irredenta», «Самостійна Україна».
5. Політизація національного руху на Наддніпрянщині. РУП, УНП, УСДРП, ТУП.
6. Революція 1905-1907 рр. Роль українців.
7. Становище українського національного і політичного життя напередодні Першої світової війни.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів – це активна пізнавальна творча діяльність, яка здійснюється на всіх видах аудиторних занять, а також у вільний від обов'язкових занять час. Її головною метою є закріплення, розширення, поглиблення одержаних знань та самостійне вивчення і засвоєння нового матеріалу без сторонньої допомоги. Самостійна робота дає можливість систематизувати подану раніше інформацію, осмислити її у нових аспектах. Завдяки цьому розвивається логічне мислення студента, що сприяє глибокому засвоєнню фундаментальних знань, формуванню переконань, виробленню активної життєвої позиції.

Аудиторна самостійна робота студента з предмету «**Національне відродження на українських землях (ХІХ – поч. ХХ ст.)**» передбачає:

- роботу з опорними конспектами, схемами, додатковою літературою, словниками, ілюстративним матеріалом;
- виконання тестів, самостійних робіт;
- взаєморецензування письмових і усних відповідей;
- складання опорно-логічних схем, хронологічних таблиць, питань для перевірки засвоєння знань;
- виступ із рефератом, повідомленням, доповіддю і т. ін.

Позааудиторні форми самостійної й індивідуальної роботи студентів включають:

- самостійний пошук інформації для підготовки до практичних занять;
- поглиблене опрацювання тем, що вивчались на заняттях;
- робота з першоджерелами інформації;
- підготовку та написання рефератів, доповідей, творчих робіт;
- анотування статей;
- складання словників термінів, понять, визначень, хронологічних таблиць;
- перегляд мистецьких артефактів та їх аналіз;
- створення презентації на задану тему.

Теми для самостійної роботи:

Есе на тему «Історичний портрет...»

1. Григорій Полетика
2. Василь Капніст
3. Іван Котляревський
4. Ізмаїл Срезневський
5. Михайло Максимович
6. Микола Костомаров
7. Тарас Шевченко
8. Володимир Антонович
9. Пантелеймон Куліш
10. Павло Чубинський
11. Михайло Драгоманов
12. Яків Головацький
13. Маркіян Шашкевич
14. Богдан Дідицький
15. Олександр Духнович
16. Адольф Добрянський
17. Степан Смаль-Стоцький
18. Іван Франко
19. Юліан Бачинський
20. Микола Павлик
21. Володимир Гнатюк
22. Микола Грушевський
23. Микола Міхновський
24. Андрей Шептицький.

Методи навчання:

Реалізація навчально-виховних завдань потребує комплексного використання різноманітних методів навчання, які мають забезпечити взаємопов'язану та цілеспрямовану діяльність педагога й студентів. Методи навчання реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Вони мають забезпечити взаємозв'язок трьох компонентів: мотиваційного, організаційно-ділового і контрольного-оцінного. У першому випадку треба використовувати методи, спрямовані на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності. Метод навчання являє собою спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності.

В процесі навчання використовуються наступні методи:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури,
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, семінарські заняття, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передуює репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення та ін.).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- До викладу матеріалу ставиться проблема, формулюється пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Демонструється спосіб вирішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за напрямом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку вирішення, сформульованих в процесі навчання (або сформульованих самостійно), пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення набуває продуктивного характеру.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквиумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела й виконують інші дії пошукового характеру.
- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, містять в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес вирішення завдання).
- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Застосовуються також методи, що ґрунтуються на основі виділення джерел передачі змісту:

- **Словесні:** джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)
- **Практичні методи:** Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії.
- **Наочні методи:** джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи використовуються на семінарських заняттях. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному матеріалі). Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

У групі організаційно-ділового компоненту виділяють методи організації і забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивний, дедуктивний, репродуктивного та пошукового характеру). Такі методи називають словесними, наочними і практичними. У групі контрольної-оцінної компонента визначають методи пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. До словесних методів навчання належать: розповідь, пояснення, бесіда, лекція. Ці методи використовуються під час лекційних та семінарських занять з дисципліни «**Національне відродження на українських землях (XIX – поч. XX ст.)**».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Ciplewicz Kasper. Rzecz czerwono-ruska 1848 roku, Lwow, 1848, 7 s.
2. Simiginowicz-Staufe Ludovig-Adolf. Die Volkergruppen der Bukowina. Etnognarnisch-culturhistorische Skizzen. Czernowitz: Bucndruckerei H. Czopp, 1884, 203 s.
3. Аркуша О., 1996. Галицький сейм: виборчі кампанії 1889 і 1895 рр. Львів. 173 с.
4. Аркуша Олена, Мудрий Мар'ян. Русофільство в Галичині в сер. ХІХ – поч. ХХ ст.: генеза, етапи розвитку, світогляд // *Вісник Львівського університету. Серія історична*, Вип. 34, 1999, с. 231-268.
5. Бочковський Ольгерд. *Боротьба народів за національне визволення*, Подебради, 1932, 256 с.
6. Грицак Я., 2005. Українська історіографія. 1991-2001: Десятиліття змін. Україна Модерна / Відп. ред. Я. Грицак, М. Крикун. Київ; Львів: Критика. Ч. 9. С. 43-68.
7. Грицак Я.Й., 2000. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ - ХХ ст. Навчальний посібник. – Київ: Генеза. 249 с.
8. Грушевський, М., 1907. О любви к отечеству и народной гордости, Літературно-науковий вісник. Т.38. с. 113-125.
9. Добржанський Олександр. Українське і Румунське національне відродження на Буковині другої половини ХІХ – початку ХХ ст. // *Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин*: Матеріали міжнародної наукової конференції, Чернівці: Букрек, 2002, С. 131-141.
10. Доманицький Василь. *Про Буковину та життя буковинських українців* Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича, Буковинський центр археологічних досліджень при ЧНУ ім. Юрія Федьковича, Чернівці: Зелена Буковина, 2004, 76 с.
11. Ісаєвич Ярослав. Українське національно-культурне відродження в ХІХ столітті: передумови, контекст, значення // *Шашкевичіана*. Збірник наукових праць, вип. 3-4, Львів-Вінніпег, 2000, с. 17.
12. Капелер Андреас. Національний рух українців в Росії та Галичині: спроба порівняння // *Україна: культурна спадщина*, Вип.1, 1992, с. 104-119.
13. Караульна О.М., 2007. Парадигма українського культурно-національного відродження в українській та зарубіжній науковій думці кінця ХІХ-ХХ ст. Наукові праці: Наук.-метод. журн. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили. Т. 74. Вип. 61. Історичні науки. С. 101-106.
14. Касьянов Г., 2002. Ще не вмерла українська історіографія. Критика. Київ. № 4. С. 21.
15. Качмар В., 1999. За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець ХІХ - початок ХХ ст.). Львів. 199 с.
16. Киричук О., 2001. Львівський Ставропігійський інститут у громадському житті Галичини другої половини ХІХ - початку ХХ ст. Львів. 19 с.

17. Кондратюк К., Мандзяк В. Українське національне відродження ХІХ — початку ХХ століть у сучасній вітчизняній історіографії // Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Колективна монографія за редакцією Леоніда Зашкільняка. — Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004. — С. 154-167.
18. Левенець Ю., Панчук М., Войналович В. та ін. *Закарпаття в етнополітичному вимірі*. К. : ІПЕНД імені І.Ф.Кураса НАН України, 2008, 682 с.
19. Левицький Володимир. *Як живеться українському народови в Австрії*, Союз Визволення України, Відень, 1915, 28 с.
20. Левицький Кость *Історія політичної думки галицьких українців 1848-1914. На підставі споминів*, Львів, 1926, 737 с.
21. Лисяк-Рудницький Іван. Закарпаття // *Енциклопедія українознавства*. За редакцією В.Кубійовича, Т II (Словникова частина), Репринт, Львів, 1993, с. 719.
22. Лисяк-Рудницький Іван. Історичні есе, Вид. 2-е / Упоряд. Я. Грицак. Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика Канадського інституту українських студій Альбертського університету, Т. 1, К.: Дух і Літера, 2019, 632 с.
23. Луцький О., 2015. Наукові дослідження істориків Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України (90-ті роки ХХ століття): основні публікації, тематика, ідеї. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 27. С. 400-421.
24. Магочій Павло-Роберт. *Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948)*, Ужгород, 1994, 296 с.
25. Макарчук Степан. *Москвофільство: витоки та еволюція ідеї (середина ХІХ ст. - 1914 р.)* // *Вісник Львівського університету, Серія історична*, Вип. 32, Львів, 1997, С. 82-98.
26. Мандзяк В., 2006. Історіографія українського національного руху в Галичині ХІХ- початку ХХ ст. : дис... канд. іст. Наук. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів. 260 с.
27. *Москвофільство: документи і матеріали* / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка; за заг. ред. С. А. Макарчука ; вступ. ст., комент. та добірка док. О. Сухого, Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001, 235 с.
28. Орлевич І., 2000. *Ставропігійський інститут у Львові (кінець ХVІІІ – 60-ті рр. ХІХ ст.)*. Львів: Логос. 188 с.
29. Пап Степан. *Історія Закарпаття*. У 4-х т, Т.3, Івано-Франківськ, 2003, 603 с.
30. Пекар Василь (Атанасій). *Нариси історії церкви Закарпаття*, Т. II, Внутрішня історія, Рим-Львів, 1997, 492 с.
31. *Передне слово // Буковинській альманахъ виданий въ пам'ять десятильѣтнього суцествованья (1875-1885) общества рускихъ академиковъ „Союзъ” въ Черновцяхъ: [Изъ печатнѣ Г. Чоппа]*, Черновць, 1885, С. I-XXII.

32. Поп Іван. Homo Totalitaricus ? Історія Закарпаття: критичні роздуми // *Карпатський край*, № 5-7, 1996, с. 7.
33. Сарбей, В.Г., 1999. Національне відродження України. Київ. 335 с.
34. Середа Остап. Між українофільством і панславізмом: до історії змін національної ідентичності галицько-руських діячів у 60-х роках XIX ст. (спроба полібіографічного дослідження) // *Journal of Ukrainian Studies*. Vol. 35-36. Confronting the Past: Ukraine and Its History. A Festschrift in Honour of John-Paul Himka, 2010–2011, Pp. 103-119.
35. Середа Остап. Національна свідомість і політична програма ранніх народовців у Східній Галичині (1861–1867) // *Вісник Львівського університету*, Серія історична, Вип. 34, Львів, 1999, С. 199-215.
36. Середа Остап. Питання української національної ідентичності у громадсько-політичному житті Галичини в 1860-1867 роках // *Третій Міжнародний конгрес україністів*, 26–29 серпня 1996 р., Історія, Ч. 1., Харків, 1996, с. 114-115.
37. Сохоцький Ісидор. *Що дали Греко-Католицька Церква і духовенство українському народові*, Філадельфія, 1951, 105 с.
38. Стеблій Ф., 1996. Шляхом національного відродження. Західноукраїнські землі під владою Австро-Угорської імперії. Історія України: нове бачення: у 2-х томах. Київ : Україна, Т. 1. С. 308-345.
39. Стеблій Ф., 1998. Весна народів. Львівщина: Історико-культурні та краєзнавчі нариси. Львів : Центр Європи. С. 165—182.
40. Стеблій Федір. Визначна пам'ятка української політичної думки середини XIX ст. – «Слово перестороги» Василя Подолинського // *Записки НТШ*, Т. ССХХVIII. Праці історично-філософської секції, Львів, 1994, с. 475.
41. Стеблій Федір. Початки українського національного руху в Галичині // *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Вип.2, Львів, 1995, с. 59-70.
42. Студинський Кирило. Польські конспірації серед руських питомців і духовенства в Галичині в роках 1831-1846 // *Записки НТШ*, Т. 80, Львів, 1907, с. 53-108.
43. Сухий О., 1999. Галичина між Сходом і Заходом. Нариси історії XIX - початку XX ст. Львів. С. 226 с.
44. Сухий О., 2001. Москвофільство в Галичині: історія проблеми. Москвофільство: документи і матеріали. Львів. С. 3-66.
45. Сухий Олексій. *Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті)*, Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003, 498 с.
46. Гарнавський Федір. *Спогади. Родинна хроніка Гарнавських як причинок до історії церковних, священницьких, побутових, економічних і політичних відносин у Галичині в другій половині XIX ст. і в першій декаді XX ст.* / Під ред. Анатолія Марії Базилевича і Романа Івана Данилевича, Торонто, 1981, с. 19-25.

47. Турій Олег. Галицькі русини між москвофільством і українством (до питання про так зване “старорусинство”) // *Третій Міжнародний конгрес українців*, 26–29 серпня 1996 р., Історія, Ч. 1., Харків, 1996, с. 106–112.
48. Химка І.П., 1993. Греко-католицька церква і національне відродження у Галичині 1772-1918. Ковчег. Збірник статей з церковної історії. Львів. Число 1. С.73-107.
49. Чорновол І., 2000. Польсько-українська угода 1890-1894 рр. Львів. 247 с.
50. Шандор Вікентій. *Закарпаття, історично-правовий нарис від IX ст. до 1920 р.* Карпатський Союз, Інк., Нью-Йорк, 1992, 292 с.
51. Шлемкевич Микола. *Галичанство*, Нью-Йорк, Торонто, 1956, 120 с.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)